

Influenssarokotussuositus Suomessa syys- ja talvikaudella 2014–2015

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166)
00271 Helsinki
Puhelin: 029 524 6000
www.thl.fi

OHJAUS 14/2014

**Influenssarokotussuositus
Suomessa syys- ja talvikaudella
2014–2015**

**TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS**

© Kirjoittaja ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

ISBN 978-952-302-316-1 (verkkojulkaisu)
ISSN 2323-4172 (verkkojulkaisu)
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-316-1>

Helsinki, 2014

INFLUENSSAROKOTUSSUOSITUS SUOMESSA SYYS- JA TALVIKAUDELLA 2014–2015

Maksuton influenssarokotus annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 421/2004 mukaan vuosittain niille, joiden terveydelle influenssa aiheuttaa oleellisen uhan tai joiden terveydelle influenssarokotuksesta on merkittävää hyötyä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee vuosittain käytettävät influenssarokotteet ja rokotusaiheet.

Influenssarokotteita varataan ilmaisrokotusten kohderyhmiin kuuluville yhteensä yli miljoona annosta vuosittain. Joka vuosi noin yksi viidestä annoksesta on jäänyt käyttämättä, koska kaikki rokotukseen oikeutetut eivät ole hakeneet rokotetta. On hyvä muistaa, että erityisesti lääketieteellisiin riskiryhmiin kuuluvien rokotuksissa terveydenhuollon ammattilaiset saavat käyttää omaa harkintaa. Rokotetta voi viimevuotiseen tapaan tarjota myös mm. pienten lasten vanhemmille sekä ikääntyneiden ja immuunipuutteisten läheisille. Näillä lähipiirin rokotuksilla pyritään edelleen pienentämään vakavalle influenssalle alttiiden riskiä saada tartunta.

Uutena ryhmänä maksuttoman influenssarokotteen saa tänä vuonna potilaiden tai asiakkaiden välittömään hoitoon tai huoltoon osallistuva lääkehuollon henkilöstö. Heidän rokotuksillaan tavoitellaan erityisesti asiakastyössä toimivaa apteekkihenkilöstöä.

Kansallisen rokotusohjelman influenssarokotuksiin käytetään Fluarix- ja Vaxigrip-rokotevalmisteita. THL suosittaa edelleen, että Fluarixia ei anneta alle 65-vuotiaille. Kyseessä on varotoimenpide, sillä näyttöä kausi-influenssarokotusten yhteydestä narkolepsiaan ei ole. Fluarix on varattu 65 vuotta täyttäneille, sillä laajan käyttökokemuksen perusteella sen tiedetään olevan sekä turvallinen että tehokas tälle ikäryhmälle.

On arvioitu, että epidemian aikana 5–15 prosenttia aikuisista ja 15–30 prosenttia lapsista voi sairastua influenssaan. Tämä merkitsisi sitä, että Suomessa olisi vuosittain jopa satoja tuhansia influenssaan sairastuneita. Vuosittaiset influenssarokotukset ovat tehokkain tapa vähentää influenssaepidemian aiheuttamia sairastumisia ja kuolemia sekä jälkitauteja. Väärinkäsitysten välttämiseksi on kuitenkin syytä muistaa, että influenssarokote suojaa vain influenssavirusten aiheuttamalta taudilta. Rokote ei suojaa tavallista flunssaa eli nuhakuumetta aiheuttavilta viruksilta, joita myös on runsaasti liikkeellä influenssakaudella.

Ilmaisrokotusten kohderyhmät

Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos suosittelee, että maksuton influenssarokote annetaan syys- ja talvikaudella 2014–2015 seuraaville henkilöryhmille.

6–35 kuukauden ikäiset lapset

Pikkulapset sairastavat influenssaa enemmän kuin muut ikäryhmät. Alle 1-vuotiaat joutuvat myös influenssan vuoksi sairaalahoitoon yhtä usein kuin ikääntyneet. Useampi kuin joka kolmas influenssaan sairastunut pikkulapsi saa jälkitautila bakteerin aiheuttaman korvatulehduksen. Pikkulapset erittävät virusta kauemmin ja enemmän kuin muut ikäryhmät ja ovat siksi myös tehokkaimpia influenssaviruksen levittäjiä elinympäristössään. Rokottamalla pikkulapset influenssaa vastaan voidaan estää heidän sairastumisensa sekä influenssaan että sen jälkitauteihin. Tämä vähentää merkittävästi lääkärikäyntejä, antibioottihoitoja ja sairaalahoitoja tässä ikäryhmässä.

Raskaana olevat

Raskaus aiheuttaa vakavalle influenssalle altistavia muutoksia mm. immuunipuolustuksessa. Vakavan influenssan riski nousee raskauden edetessä. Raskauden toisella ja kolmannella kolmanneksella influenssan aiheuttama tautitaakka onkin raskaana olevilla suurempi kuin muulla väestöllä. Jos äidillä on lisäksi jokin influenssan kannalta merkittävä sairaus, kuten astma, hänen riskinsä sairastua vakavaan influenssaan viivunkertaistuu terveisiin raskaana oleviin henkilöihin verrattuna.

Näyttää on siitäkin, että raskauden viimeisellä kolmanneksella äidille annettu rokote suojaa myös syntyvää lasta merkittävästi kuuden kuukauden ikään asti. Äidin rokotuksilla pystytään estämään todennäköisesti jopa puolet syntyvien lasten ensimmäisten elinkuukausien influenssoista, jotka usein vaativat sairaalahoitoa. Lisäksi on huomattava, että rokotettu äiti suojaa syntynyttä lastaan myös välillisesti: kun äiti ei sairastu, hän ei myöskään tartuta lastaan.

Influenssan ei tiedetä aiheuttavan tavanomaista suurempaa tautitaakkaa terveille äideille raskauden ensimmäisellä kolmanneksella. Koska influenssaepidemian osumista tiettyyn raskauden vaiheeseen on kuitenkin mahdoton ennustaa, kaikki raskaana olevat ovat oikeutettuja maksuttomiin rokotuksiin. Erityisesti raskaana oleville lääketieteellisiin riskiryhmiin kuuluville kannattaa raskauden vaiheesta riippumatta antaa influenssarokotus. Käytössä olevat inaktivoituneet kausi-influenssarokotteet eivät sisällä infektiokyvistä virusta ja ne on todettu riskittömiksi niin raskaana olevalle kuin kehittyvälle sikiöllekin.

65 vuotta täyttäneet

Maksuttomaan influenssarokotukseen ovat aiempien vuosien tapaan oikeutettuja kaikki 65 vuotta täyttäneet henkilöt. Vakavaan influenssaan sairastumisen vaara kasvaa ikävuosien lisääntyessä, vaikka henkilöllä ei olisikaan todettua perustautia.

Lääketieteellisiin riskiryhmiin kuuluvat ja muut paikallisen harkinnan mukaan rokotettavat

Lääketieteellisiin riskiryhmiin kuuluvien henkilöiden rokotuksissa on olennaista, että heidät tunnustetaan ja että heitä pyritään aktiivisesti tavoittamaan. Hoitavan lääkärin tai hoitajan on muistettava suositella rokosta siitä hyötyville potilailleen.

Alla luetellaan **esimerkkejä** sairauksista tai tautitiloista, joita sairastaville influenssa on joko tavallista vaikeampi tai voi perustautia pahentaessaan johtaa kohtalokkaisiin seurauksiin:

- krooninen sydän- tai keuhkosairaus
- krooninen aineenvaihduntasairaus, kuten diabetes tai lisämunuaisen kuoren vajaatoiminta
- krooninen maksasairaus tai munuaisten vajaatoiminta
- tauti tai tila, joka heikentää vastustuskykyä esim. leukemia, lymfooma, HIV-infektio tai pernan poiston jälkitila
- vastustuskykyä heikentävä hoito, joka liittyy esim. elinsiirtoon, syöpähoitoon tai autoimmuunitautiin
- krooninen neurologinen sairaus tai hermolihastauti

- merkittävästi ylipainoiset henkilöt (BMI >30–35).

On huomattava, että on lukuisia muitakin tilanteita, joissa korkeakuumeinen influenssa voi olla sairastuneelle tavanomaista vaarallisempi. Myös näissä tapauksissa tulee tarjota rokotetta.

Lisää esimerkkejä rokotusaiheista on luettavissa osoitteessa

<http://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/rokotteet/kausi-influenssarokote/sairautensa-vuoksi-riskiryhmaan-kuuluvat>

Immunosuppressiivista hoitoa saaville rokotus annetaan ensisijaisesti hoitotaukojen aikana ja mielellään 1–2 viikkoa ennen seuraavaa hoitojaksoa. Jos perustaudin vuoksi immunosuppressoivaa hoitoa ei voida tai ei ole aihetta keskeyttää (esimerkiksi ns. biologiset lääkkeet), rokotus annetaan ilman taukoa. Tällöin rokotettavan saama suoja influenssaa vastaan voi kuitenkin jäädä vähäiseksi, ja tarve hänen lähipiirinsä rokottamiseen korostuu.

Potilaiden ja asiakkaiden hoitoon ja huoltoon osallistuva sosiaali- ja terveydenhuollon sekä lääkehuollon henkilöstö

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan influenssarokotuksilla pyritään suojaamaan sekä potilaita että henkilökuntaa influenssalta.

Syys- ja talvikaudella 2014–2015 rokotuksiin ovat oikeutettuja kaikki potilaiden ja asiakkaiden hoitoon ja huoltoon osallistuvat sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla. Tähän ryhmään kuuluvat myös **päiväkodeissa** lasten parissa toimiva henkilökunta, ikääntyneiden kanssa työskentelevä **kotipalvelun ja kotisairaanhoidon** henkilöstö sekä potilashuoneissa **ruokahuoltoon ja siivoukseen** osallistuvat henkilöt.

Uutena ryhmänä on potilaiden tai asiakkaiden välittömään hoitoon tai huoltoon osallistuva **lääkehuollon henkilöstö**. Heidän rokotuksillaan tavoitellaan erityisesti asiakastyössä toimivaa apteekkihenkilöstöä.

On huomattava, että myös sosiaali- ja terveydenhuollon sekä lääkehuollon **opiskelijat** ovat oikeutettuja rokotuksiin, jos he toimivat vastaavissa tehtävissä.

Influenssarokote suojaa työntekijää ja työyhteisöä influenssatartunnalta ja sairastumiselta

Epidemia-aikana työntekijät voivat satunnaisesti kohdata tartuttavassa vaiheessa olevia influenssapotilaita kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä. Rokotetun työntekijän lisäksi suojaa saa välillisesti koko työyhteisö ja työntekijän oma lähipiiri, jossa voi olla vakavalle influenssalle altis henkilö. Infektiopotilaita hoitavien rokotuksin voidaan varmistaa myös hoitokapasiteetin riittävyys.

Työntekijöiden rokotukset suojaavat myös potilaita ja asiakkaita

Henkilökunta voi toimia merkittävänä influenssatartunnan lähteenä. Noin 30 prosenttia influenssan saaneista ihmisistä on oireettomia, eli he ovat tartuttavia tietämättään. Rokotus on erittäin tärkeä niille, jotka hoitavat vakavalle influenssalle alttiita henkilöitä erikoissairaanhoidossa tai perusterveydenhuollossa. Vakavalle influenssalle alttiita ovat **ikäntyneet, perussairaat, immuunipuutteiset, vastasyntyneet ja raskaana olevat**.

Sairaaloissa, terveyskeskusten vuodeosastoilla ja pitkäaikaishoitoksissa todetaan vuosittain influenssaepidemioita, joiden seurauksena potilaita kuolee. On näyttöä siitä, että henkilökunnan influenssarokotukset vähentävät potilaiden influenssaan sairastumista ja kuolleisuutta etenkin pitkäaikaishoitoksissa, ikääntyneiden vuodeosastoilla ja vanhainkodeissa. Ikääntyneillä ja sairailta influenssarokotusten suora teho jää selvästi vaillinaiseksi, joten henkilökunnan rokotuksilla saavutettu epäsuora suoja on tärkeä. Se on myös osa potilasturvallisuutta, josta terveydenhuoltolaki velvoittaa sairaaloita ja terveyskeskuksia huolehtimaan.

Työntekijän tulee saada rokote helposti

Henkilökunnan influenssarokotukset tulee järjestää niin, että rokotteen saaminen on työntekijälle mahdollisimman helppoa, esimerkiksi joukkorokotuspistein ruokaloiden yhteydessä. Ohjeet sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön rokotusten järjestämiseen ja rokotuskattavuuden seurantaan tulevat syksyn aikana THL:n Influenssarokote-sivuille.

<http://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/rokotteet/kausi-influenssarokote/sosiaali-ja-terveysalan-ammattilaiset>

Varusmiespalvelukseen astuvat miehet ja vapaaehtoiseen asepalvelukseen astuvat naiset

Ennen varusmiesten rokotuksia influenssaa oli varuskunnissa enemmän kuin väestössä keskimäärin, sillä varuskuntaoloissa influenssavirus leviää helposti. Usein ensimmäiset tautiryöstymät todettiin juuri varuskunnissa, joista influenssa levisi helposti myös muuhun väestöön.

Osa influenssan taudinkuvista on vakavia, ja mm. sydänlihastulehdus tai jälkitautila saatu keuhkokuume ovat vaarallisia myös terveille palvelusikäisille. Rokotukset suojaavat heitä ja epäsuorasti heidän lähiomaisiaan influenssalta ja sen jälkitaudeilta.

Vakavalle influenssalle alttiiden henkilöiden lähipiiri

Rokote ehkäisee influenssatartuntoja, joten rokottaminen suojaa rokotetun lisäksi myös hänen perheenjäseniään ja muita läheisiään. Kotona sairasta tai vanhusta hoitavat ovat merkittäviä tartuttajia. Influenssarokotteen teho vakavasti sairailta ja ikääntyneillä on korkeintaan kohtuullinen, joten he hyötyvät selvästi lähipiirinsä rokotusten tuottamasta epäsuorasta suojasta. Vanhempien rokotuksilla voidaan suojata myös alle puolivuotiaita imeväisiä. Raskaana olevan läheisten rokottaminen suojaa tulevaa vauvaa.

Onkin tarkoituksenmukaista tarjota maksutonta influenssarokotetta myös immuunipuutteisten tai muutoin sairaiden, ikääntyneiden, imeväisten ja raskaana olevien lähipiirille.

Influenssarokote

Kansallisessa rokotushjelmassa käytettävät influenssarokotteet sisältävät kolmesta eri viruskannasta puhdistettuja rakenneosia. Viruskannat vastaavat antigeenisesti WHO:n influenssakaudelle 2014–2015 suosittelemia kantoja, jotka ovat samat kuin edellisellä kaudella: A/California/7/2009 (H1N1)pdm09-kaltainen kanta, johdettu A/Christchurch/16/2010-kannasta, A/Texas/50/2012 (H3N2)-kaltainen kanta sekä B/Massachusetts/02/2012-kaltainen kanta.

Kansallisessa rokotushjelmassa käytettävät rokotteen eivät sisällä eläviä taudinaiheuttajia. Tarkempaa tietoa influenssarokotteiden koostumuksista, suojatehosta ja haittavaikutuksista sekä ohjeita käyttöön liittyvistä varotoimista ja vasta-aiheista on kussakin valmisteyhteenvedossa sekä Rokottajan käsikirjassa osoitteessa <http://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/rokotteet/kausi-influenssarokote>.

Rokottaminen-aihesivustolla on myös tarkemmat ohjeet kananmunan ovalbumiinille allergisten rokotamisesta.

Rokottaminen

Terveyskeskusten yleiset influenssarokotukset on rokotteen toimitusaikataulun vuoksi varmintä suunnitella alkaviksi vasta marraskuussa. Rokotteet saapuvat useammassa erässä ja siksi joukkorokotuspäivät kannattaa järjestää vasta marraskuun loppupuolella, jolloin kaikki rokotteen on saatu maahan.

Rokotteen ottamisen tulee olla helppoa

Rokotteen ottaminen on tehtävä helpoksi niitä tarvitseville. Yksittäisten, hyvin rajallisen ajan toimivien rokotusvastaanottojen sijaan tulee syksyn aikana pyrkiä rokottamaan pidempänä ajanjaksona. **Rokotuksia jatketaan ainakin epidemian alkuun saakka**, ja niitä voidaan antaa myös epidemian aikana. Immuni-
nisuojan kehittyminen kestää noin kaksi viikkoa rokotuksesta. Yleensä kausi-influenssaepidemia alkaa vuodenvaihteen jälkeen, mutta joskus jo joulukuussa.

Maksuttomiin influenssarokotuksiin oikeutetuille tulee tarjota tietoa mahdollisuudesta saada rokote. Rokotusjärjestelyt ja rokottaminen tulee toteuttaa siten, että kaikki influenssarokotukseen oikeutetut saavat halutessaan heille kuuluvan rokotteen. **Myös kunnassa tilapäisesti asuville ja työskenteleville tulisi tarjota influenssarokote maksutta.**

Yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön rokotusten käytännön järjestelyistä päättää kunta.

Vaxigrip alle 65-vuotiaille, Fluarix 65 vuotta täyttäneille

Kansallisen rokotusohjelman influenssarokotuksiin käytetään Fluarix- ja Vaxigrip-rokotevalmisteita. THL suosittelee edelleen, että alle 65-vuotiaille annetaan varovaisuussyistä Vaxigrip-rokotetta – ei Fluarixia. Fluarix on varattu 65 vuotta täyttäneille, joille sen tiedetään olevan turvallinen ja immunogeeninen. Mikäli 65 vuotta täyttänyt rokotukseen hakeutunut henkilö kuitenkin ehdottomasti kieltäytyy ottamasta Fluarix-rokotetta, hänelle voidaan poikkeuksellisesti antaa Vaxigrip-rokote. Paikallisesti tulee huolehtia siitä, että Vaxigripia riittää sen varsinaiselle kohdeikäryhmälle.

Rokottaminen käytännössä

Rokotteen valmiiksi saattamisessa noudatetaan rokotevalmistajan valmisteyhteenvedossa tai pakkausselosteessa annettuja ohjeita. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos suosittelee **kaikille ikäryhmille 0,5 ml:n kerta-annosta kausi-influenssarokotetta.**

Alle yhdeksänvuotias lapsi, joka ei ole aiemmin saanut influenssarokotusta tai on saanut vain yhden annoksen, tarvitsee tällä epidemiakaudella kaksi annosta influenssarokotetta. Ensimmäisen ja toisen annoksen välin tulee olla vähintään neljä viikkoa. Jos lapsi on aiemmin saanut kaksi annosta influenssarokotetta, hänelle riittää nyt yksi tehosteannos.

Influenssarokote on yleensä hyvin siedetty. Anafylaktisen reaktion välittömään ensihoitoon on varauduttava kuten kaikissa muissakin rokotustilanteissa.

Haittavaikutusilmoitukset

Terveys- ja hyvinvoinnin ammattihenkilöiden tulee ilmoittaa rokotteen todetut tai epäillyt merkittävät haittavaikutukset Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen rokotusten ja immuunisuojan osastolle. Tarkemmat ohjeet ja ilmoituslomake löytyvät osoitteesta <http://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/hyodyt-ja-haitat/haittavaikutukset>

Rokotusten kirjaaminen ja seuranta

Annetut rokotukset kirjataan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 421/2004 mukaisesti terveyskeskuksen potilastietojärjestelmään. **Kirjauksesta on käytävä ilmi rokotetun henkilötietojen lisäksi rokotuspäivämäärä, rokotteen nimi, eränumero, pistoskohta, rokotustapa sekä rokottaja.** Merkintä lapsen rokotuksesta tehdään myös vanhemmille annettavaan lapsuusiän terveyskorttiin. Aikuisten rokotuksista voidaan tehdä merkintä henkilökohtaiseen terveyskorttiin.

Rokottajan tulee tilastoida rokotustapahtuma käynniksi potilastietojärjestelmään ja merkitä käynti toteutuneeksi. THL kerää rokotustiedot perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitusrekisteristä (AvoHILMO). Kun kansallisen rokotusohjelman mukaisia influenssarokotuksia annetaan muussa kuin rokotetun kotikunnassa, tiedot tallennetaan rokotuskunnan potilastietojärjestelmiin. Rokotustietoja ei tarvitse toimittaa rokotetun kotikuntaan.

Jos kansallisen rokotusohjelman rokotteita annetaan terveyskeskusten ulkopuolella, esimerkiksi työterveyshuollossa tai varuskunnissa, kirjaus tehdään rokottavan tahon omaan järjestelmään, eikä rokotustietoja tarvitse toimittaa henkilön kotikuntaan.

Kausi-influenssarokotusten kattavuusraportteja julkaistaan osoitteessa

<http://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/kansallinen-rokotusohjelma/rokotuskattavuus>

Tiedottaminen

Kuntien on tiedotettava asukkailleen influenssarokotuksista ja paikallisista rokotusjärjestelyistä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tiedottaa influenssarokotuksiin liittyvistä asioista valtakunnallisesti pääasiassa verkkosivujen kautta. Näiltä sivuilta on myös ladattavissa tiedotusmateriaaleja.

<http://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/rokotteet/kausi-influenssarokote>

Ajantasaista tietoa rokotteiden toimituksista ja jakelusta on saatavissa THL:n verkkosivuilta osoitteesta

<http://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/rokotteet/laaketukkukauppa/influenssarokotteiden-jakelu>

Influenssan esiintymistiedot löytyvät osoitteesta

<http://www.thl.fi/fi/web/infektiotaudit/taudit-ja-mikrobit/virustaudit/influenssa/ajantasainen-influenssakatsaus>

Lisätietoja saa tarvittaessa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta seuraavasti:

- Rokottamista ja rokotusten haittavaikutuksia koskevat kysymykset p. 029 524 6060 klo 10 - 12
- Rokotteiden koostumukseen, säilytykseen ja toimituksiin liittyvät kysymykset p. 029 524 8333
- Influenssan esiintyvyyttä koskevat kysymykset p. 029 524 8557.

Helsingissä 19. päivänä syyskuuta 2014

Pääjohtaja

Juhani Eskola

Rokotusohjelmayksikön päällikkö

Hanna Nohynek

TIEDOKSI

Sosiaali- ja terveysministeriö
Aluehallintovirastot
Kuntaliitto
Lääketeollisuus ry
Sairaanhoitopiirien tartuntatautirekisterin ylläpitäjät
Sairaanhoitopiirien tartuntataudeista vastaavat lääkärit
Fimea
Työterveyslaitos
Puolustusvoimien terveydenhuolto-osasto
Rajavartiolaitos
Rikosseuraamusvirasto
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen Lääkäriliitto
Suomen Yleislääkärit
Suomen Yleislääketieteen Yhdistys
Suomen Terveystaloyhdistys
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto
Suomen Työterveyshoitajaliitto
Suomen Lastenlääkäriyhdistys
Tehy
Sairaanhoitajaliitto
Terveystaloyhdistys